

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/17/2019
Identifikačné číslo spisu: 4018200308
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4018200308.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobkyne: G. Š. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. U. XX, M., právne zastúpená advokátskou kanceláriou ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., Dobšinského 12, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 25354-4/2018-BA zo dňa 05.03.2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/33/2018-53 zo dňa 27.08.2018, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č.k. 23Sa/33/2018-53 zo dňa 27.08.2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 27.08.2018, č.k. 23Sa/33/2018-53 postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ SSP zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej č. 25354-4/2018-BA z 05.03.2018 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Levice č. 700-1311030517-GC04/17 z 25.07.2017.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým pobočka Levice predpísala žalobkyni podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) poistné na nemocenské poistenie v sume 10,18 eur, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie v sume 1 134,69 eur a poistné do rezervného fondu solidarity v sume 299,56 eur, spolu v sume 1 444,43 eur, za obdobie január 2007, február 2007, marec 2007, apríl 2007, máj 2007, jún 2007, júl 2007, august 2007, september 2007, október 2007, november 2007, december 2007, január 2008, február 2008, marec 2008, apríl, 2008, máj 2008, jún 2008, júl 2008, august 2008, september 2008, október 2008, november 2008 a december 2008. Neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia je príloha.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 5 písm. c/, § 21 ods. 1 a 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a v zmysle právnej úpravy ustanovenej SSP dospel k záveru o dôvodnosti podanej správnej žaloby.

4. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa mala status SZČO aj v období po 31.12.2006. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie tejto právnej otázky týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. Krajský súd konštatoval, že žalobkyňa bolo dňom 31.12.2006 zrušené oprávnenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti rozhodnutím z 27.12.2006 a Nitrianskym samosprávnym krajom bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore pediatria dňom 31.12.2006. Žalobkyňa síce dňa 08.06.2007 (po jedenástich rokoch) doručila pobočke Sociálnej poisťovne odhlášku zo sociálneho poistenia dňom 31.12.2006, avšak neoznámila, že je držiteľkou licencie L1A. Podľa názoru krajského súdu riešeniu tejto otázky správne orgány nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a napriek skutočnostiam, ktoré žalobkyňa v odvolaní namietala, nezaoberali sa podstatnou námietkou, a to, že žalobkyňa dňa 28.06.2007 podala odhlášku do sociálnej poisťovne a tiež, že prestala vykonávať činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba k 31.12.2006 a tá skutočnosť, že je jej odhláška sporná, nebola jej oznámená v priebehu desiatich rokov od odhlásenia sa zo sociálnej poisťovne.

5. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané v rozpore so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námietku žalobkyne, že po 31.12.2006 nevykonávala SZČO a nebolo možné ju posudzovať ako poistenca podľa § 21 ods. 1 v spojení s § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. krajský súd vyhodnotil za dôvodnú. Podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy SZČO uvedenej v § 5 písm. c/ dňom zániku týchto oprávnení. Ustanovenie § 21 ods. 4 je ustanovením špeciálnym vo vzťahu k ustanoveniu § 21 ods. 1, ktoré je ustanovením všeobecnej povahy upravujúcim vznik a zánik sociálneho poistenia u SZČO v súvislosti s výškou príjmu v rozhodnom období. Zákon pre vznik poistenia k 1. júlu predpokladá existenciu statusu SZČO a požadovaný príjem a pre zánik k 30. júnu status zárobkovo činnnej osoby a nedostatočný príjem. Pre zánik sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. je relevantný zánik statusu SZČO a na príjem sa neprihliada. V takomto prípade poistenie zaniká dňom právnych skutočností vymenovaných v § 21 ods. 4, v danom prípade v zmysle § 21 ods. 4 písm. b/ dňom zániku oprávnení k 31.12.2006.

6. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd rozhodnutie žalovanej zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ SSP a tiež podľa § 191 ods. 3 písm. c/ SSP zrušil aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, ktoré mu predchádzalo. Vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

7. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods. 1 SSP s tým, že o výške trov bude podľa § 175 ods. 2 SSP rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku.

II.

8. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

10. Vo vzťahu k namietanému nesprávne právnemu posúdeniu veci žalovaná bližšie uviedla, že podľa § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 sa za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činností fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby s účinnosťou do 31.12.2010 nie je právne významné, či dotknutá osoba samostatnú zárobkovú činnosť skutočne vykonáva, právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje

oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Zákon o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 neukladá žiadne iné podmienky, ktoré by mala fyzická osoba splniť na to, aby nadobudla právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby.

11. Žalovaná v súvislosti s licenciou L1A poukázala na ustanovenie § 68 ods. 1 písm. a/ zákona č. 578/2004 Z.z., podľa ktorého je držiteľ licencie na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby oprávnený priamo na základe predmetnej licencie vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať starostlivosť. Vydanie licencie L1A nie je podmienkou na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v zmysle § 12 zákona, keďže samotná licencia sa považuje za oprávnenie na výkon alebo prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 písm. a/ bod 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010. So vznikom povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby zákon o sociálnom poistení spája aj vznik odvodovej povinnosti, t.j. povinnosti odvádzať poistné včas a v správnej sume. Z dôvodu, že žalobkyňa si túto povinnosť nespĺnila, bola Sociálna poisťovňa povinná aj v zmysle § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 572/2009 Z.z. predpísať dlžnú sumu poistného.

12. Príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatne zárobkovou činnosťou podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov je rozhodujúci pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby k 1. júlu kalendárneho roka (§ 21 ods. 1). V tejto súvislosti doplnila, že zákon o sociálnom poistení upravuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnných osôb ako „jedno poistenie“ a nie ako niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení. Pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla samostatne zárobkovo činnná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia, dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov. Zákon o sociálnom poistení neukladá žalovanej pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby skúma, z akých úkonov a na základe akého výkonu práce dosiahla samostatne zárobkovo činnná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Pri posudzovaní vzniku, resp. zániku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádza žalovaná z údajov jej poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky. Žalovaná nie je oprávnená z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti do týchto údajov akýmkoľvek spôsobom zasahovať.

13. V súvislosti so zánikom povinného poistenia žalovaná poukázala na ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z.z., ktorý podľa právneho názoru krajského súdu mala žalovaná aplikovať v prípade žalobkyne, samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ zákona o sociálnom poistení. Zdôraznila, že z dikcie uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že k zániku povinného poistenia dochádza len v tom prípade, ak samostatne zárobkovo činnná osoba má zrušené všetky oprávnenia, na základe ktorých môže dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 595/2003 Z.z. V prípade fyzickej osoby, ktorá má status samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, zákon o sociálnom poistení upravuje okrem vyššie uvedeného aj iný spôsob zániku povinného poistenia, a to taký, keď samostatne zárobkovo činnná osoba, ktorá je síce naďalej držiteľom oprávnenia podľa osobitného predpisu (t.j. nedošlo k zániku všetkých oprávnení), avšak toto oprávnenie potrebuje len pre výkon činnosti v právnom vzťahu zakladajúcom právo na príjem zo závislej činnosti podľa § 5 ods. 1 písm. a/ až h/ zákona č. 595/2003 Z.z. (t.j. oprávnenie, na základe ktorého by inak jeho držiteľ mohol dosahovať príjem podľa § 6 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 595/2003 Z.z.). Ani jeden z popísaných spôsobov zániku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby však nemožno aplikovať v prípade žalobkyne, pretože na účely § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.

decembra 2010 sa licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (licencia L1A) považuje za oprávnenie na výkon činnosti podľa osobitného predpisu a v zmysle ustanovení zákona č. 578/2004 Z.z. platí, že žalobkyňa nepotrebovala túto licenciu L1A pre výkon činnosti v pracovnom pomere. Pre výkon zdravotníckej činnosti v pracovnom pomere zákon č. 578/2004 Z.z. ustanovuje povinnosť byť držiteľom licencie na výkon zdravotníckeho povolania (licencia L1B) alebo licencie na výkon odborného zástupcu (licencia L1C), teda nie licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (licencia L1A).

14. V súvislosti s rozsudkom krajského súdu, ktorým sa žalovanej vytýka, že sa nezaoberala existenciou registračného listu fyzickej osoby - odhláška, ktorý žalobkyňa dňa 28. júna 2007 predložila Sociálnej poisťovni, pobočka Levice, s dátumom zániku povinného poistenia dňa 31. decembra 2006 žalovaná dala do pozornosti súdu, že predmetom daného konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne vo veci predpísania poistného za obdobie január 2007 až december 2008, a nie preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci zániku, resp. nezániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, ku dňu 31. december 2006. Táto otázka už bola právoplatne vyriešená na úrovni správneho orgánu ešte pred vydaním prvostupňového rozhodnutia číslo: 700-131100517-GC04/17 zo dňa 25. júla 2017, a to rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Levice číslo: 22245-1/2016-LV a číslo: 22247-1/2016-LV, obe zo dňa 6. júna 2016. Na túto skutočnosť žalovaná poukázala aj vo vyjadrení k správnej žalobe a tiež v napadnutom rozhodnutí. Rozhodnutia, ktorými sa rozhodlo vo veci zániku (resp. nezániku) povinného poistenia žalobkyne nadobudli právoplatnosť dňa 26. mája 2017, resp. dňa 8. júla 2016, čo znamená, že konečným a záväzným spôsobom upravili právne pomery účastníkov konania.

15. Skutočnosť, že Sociálna poisťovňa nekonala 8 rokov, nebola spôsobená nezáujmom vo veci konať, ale z dôvodu, že prvostupňový orgán nemal vedomosť o relevantných skutočnostiach spôsobujúcich spornosť zániku sociálneho poistenia. Žalovaná zároveň poukázala na to, že zákon č. 461/2003 Z.z. neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej má vo veci rozhodnúť.

16. Keďže zánik povinného nemocenského poistenia žalobkyne, ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, nebol sporný vzhľadom na to, že žalobkyňa na opravenom registračnom liste FO - odhláške zo sociálneho poistenia zo dňa 31.07.2017 uviedla správny dátum zániku poistenia, t.j. 30.06.2010, žalovaná trvá na právnom názore, že postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z., ak o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia nerozhodla v samostatnom konaní, ale pristúpila k vydaniu rozhodnutia vo veci predpísania dlžnej sumy poistného, ktorú žalobkyňa v spornom období neuhradila.

17. Navrhla zrušiť rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

III.

18. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo 6. decembra 2018.

19. Uviedla, že ak by mala byť považovaná za samostatne zárobkovo činnnú osobu pre účely sociálneho poistenia s povinnou účasťou na sociálnom poistení, nespĺňa podmienku, ktorú vyžaduje § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, a to dosahovanie príjmu z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Poukázala na účel zákonodarcu, ktorý účasť osoby na povinnom sociálnom poistení viaže na kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to je status samostatne zárobkovo činnnej osoby a výkon zárobkovej činnosti, ktorá žalobkyňa z licencie L1A neplynul.

20. Žalobkyňa spochybnila tvrdenie žalovanej, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobkyne ku dňu 31.12.2006. Na základe žalobkyňou podanej odhlášky, po ktorej preskúmaní dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia, bolo vyznačením v spise rozhodnuté o zániku poistenia k 31. decembru 2006.

21. Navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

IV.

22. Vyjadrenie žalobkyne bolo doručené žalovanej dňa 22. januára 2019.

V.

23. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

24. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z. najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

25. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z. výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

26. Z dôvodovej správy k zákonu č. 423/2020 Z.z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva, ktorý v článku XX. novelizoval aj zákon č. 757/2004 Z.z. vyplýva, že zákonodarca vo vyššie citovanom odseku 2 upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré aj dokončí.

27. Správny súdny poriadok upravuje právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve a konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve (§ 1 SSP).

28. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

29. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

30. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

31. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

32. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

33. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

34. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či

správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda, či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

35. Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní).

36. V správnej žalobe na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného správneho orgánu žalobkyňa argumentovala nesprávnym právnym posúdením veci, ktoré malo spočívať v nesprávnom posúdení právnej povahy licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo. Žalobkyňa tvrdila, že licencia nezakladá štatút samostatne zárobkovo činnéj osoby a že sa Sociálna poisťovňa nezaoberala ustanoveniami zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách a zdravotníctve v znení neskorších predpisov.

37. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24.11.2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 1Vs 3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnéj osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Zákonodarcu už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].“

38. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou LIC.

39. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

40. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie, zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciou na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciou L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciou L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Licencia na výkon

samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

41. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôľu je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

42. Veľký senát sa stotožnil s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010, je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôľu držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolenia lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31.12.2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôľu lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadajú aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však

nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou LIC. Licencia LIC nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie LIC nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamena realnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“.

43. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchyliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uviedol nasledovne: „Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

44. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 1Vs 3/2019, zo dňa 24. novembra 2020 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1, 3, § 227 ods. 2, písm. a/, § 228 ods. 1, 2, 3, 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, konštatoval: „Status samostatne zárobkovo činné osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takeého poistenia.“ V tejto súvislosti považoval Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

45. Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činné osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

46. Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

47. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

48. Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

49. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie.

50. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda, že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

51. Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

52. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

53. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo
- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo
- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona)

taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.“

54. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení, č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1Vs 3/2019 zo dňa 24.11.2020, konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.“

55. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebit“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

56. Ústavný súd opäť pripomenul, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

57. Zdôraznil, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať, a naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

58. Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

59. Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštanície v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

60. Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

61. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

62. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

63. Predmetom kasačného konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ a d/ SSP zrušil rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 25354-4/2018-BA zo dňa 5. marca 2018 a súčasne zrušil aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Levice č. 700-13110305517-GC/04/17 zo dňa 25. júla 2017 a vo veci predpísania poistného za obdobie január 2007 až december 2008 podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z.

64. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda, či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

65. Podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sa nevzťahuje osobitný predpis (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní).

66. Podľa § 3 ods. 4 písm. c/ zákona č. 578/2004 Z.z. zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

67. Podľa § 3 ods. 1 č. 461/2003 Z.z. zárobková činnosť podľa tohto zákona je a/ na účely nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia 1/ činnosť zamestnanca, 2/ činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, z ktorej je povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená, b/ na účely poistenia v nezamestnanosti činnosť zamestnanca.

68. Podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010, samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

69. Podľa § 14 ods. 1 písm. h/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z. účinnom od 01.08.2008 do 31.12.2010 povinne nemocensky poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

70. Podľa § 15 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z. účinnom od 01.01.2008 povinne dôchodkovo poistená je zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

71. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 555/2007 Z.z. účinnom od 01.01.2008 do 31.12.2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 01.07. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok

vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

72. Podľa § 21 ods. 4 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z. účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. b/ a c/ dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnej osobe uvedenej v § 5 písm. c/ odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnej osoby uvedenej v § 5 písm. c.

73. Z administratívneho spisu žalovanej mal kasačný súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Levice právoplatným rozhodnutím zo 6. júna 2016, číslo: 22247-1/2016-LV podľa § 178 ods. 1 písm. a/ prvý bod zákona č. 461/2003 Z.z. vydala rozhodnutie o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby MUDr. Š. T. dňa 30. júna 2009. Dôvodila tým, že podľa údajov z Daňového úradu v Želiezovciach bol príjem žalobkyne z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok 2008 v sume 0,- Sk, čo je suma nižšia ako 97 200,- Sk, t.j. 12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu, a teda jej príjem za rok 2008 je v sume nižšej ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnosu súvisiaceho s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou pre posúdenie vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnej osoby k 01. júlu 2009. Vzhľadom na uvedené jej 30. júna 2009 zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osoby. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím z 18. mája 2017, číslo: 24219-4/2017-BA odvolanie MUDr. Š. T. proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Levice zo 6. júna 2016, číslo: 22245-1/2016-LV vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, zamietla v celom rozsahu a potvrdila napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Levice. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 26. mája 2017.

74. V správnom konaní tak, ako to z obsahu spisov vyplynulo, žalobkyňa namietla zákonnosť rozhodnutí správnych orgánov, ktorými bolo rozhodnuté o jej povinnosti zaplatiť poistné za obdobie január 2009 až jún 2010 podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 572/2009 Z.z. Zákonodarca v zákone o sociálnom poistení ustanovil podmienky účasti fyzickej osoby na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení tak, že za splnenia zákonných podmienok je fyzická osoba účastná na povinnom nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení. Zákonodarca v právnej norme § 14 ods. 1 písm. b/ stanovil, že povinne nemocensky poistená je samostatne zárobkovo činná osoba (§ 5), ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. V právnej norme § 15 ods. 1 písm. b/, stanoví, že povinne dôchodkovo poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená. V prípade samostatne zárobkovo činnej osoby táto je účastná na povinnom nemocenskom poistení a povinnom dôchodkovom poistení za splnenia zákonných podmienok ustanovených v § 21 ods. 1 tohto zákona, v zmysle ktorých povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (§ 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) alebo výnos súvisiaci s

podnikáním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak. V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 228 zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosťou samostatne zárobkovo činnnej osoby je prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie na tlačive alebo inou formou, ktorej obsah a spôsob zasielania určí Sociálna poisťovňa najneskôr v zákonom určenej lehote, v ktorej lehote je aj povinná oznámiť Sociálnej poisťovni každú zmenu v osobných údajoch.

75. Zákonodarca v právnej úprave zákona o sociálnom poistení súčasne ustanovuje podmienky, na základe ktorých fyzická osoba môže byť účastná na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení aj dobrovoľne, a to v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 14 ods. 2 a § 15 ods. 2 tohto zákona. Pokiaľ fyzická osoba sa stane účastná na nemocenskom a dôchodkovom poistení dobrovoľne na základe prihlášky do uvedeného poistenia, vzniká jej povinnosť počas celého obdobia trvania dobrovoľného poistenia platiť poistné, teda až do oznámenia Sociálnej poisťovne o ukončení dobrovoľného poistenia na základe odhlášky z tohto poistenia. Dobrovoľné poistenie fyzickej osoby je samostatným druhom poistenia, zákonodarcom predpokladaným.

76. Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci a z citovanej úpravy zákona o sociálnom poistení, pokiaľ žalobkyňa bola účastná na dobrovoľnom poistení fyzickej osoby na základe prihlášky podanej v sociálnej poisťovni, bola povinná uhrádzať poistné počas celého obdobia dobrovoľného poistenia, teda až do dňa odhlásenia sa z tohto poistenia vo forme odhlášky podanej v sociálnej poisťovni. Po splnení zákonných podmienok samostatne zárobkovo činnnej osoby žalobkyni vznikla povinnosť platiť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie a toto poistné Sociálnej poisťovni riadne a včas odvádzať. Žalobkyňa pri platení poistného bola súčasne povinná platbu poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Zmena dátumu zániku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby účastníčky konania mala vplyv aj na jej povinnosť platiť a odvádzať poistné a príspevky.

77. Po preskúmaní veci aj vzhľadom na obsah pripojeného spisu správneho orgánu najvyšší správny súd dospel k záveru, že právne postavenie MUDr. Š. T. ako samostatne zárobkovo činnnej osobne aj vzhľadom na právny názor vyslovený veľkým senátom správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/1/2019 z 30. apríla 2019 a zhodne uznesením ústavného súdu II. ÚS 243/2020-54 zo dňa 26. mája 2020, nebolo sporné. Keďže žalobkyňa bola držiteľkou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, t.j. licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A, ktoré jej bolo vydané Slovenskou lekárskou komorou č. L1A/NR/0141/05 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odboroch pediatria, dorastové lekárstvo. Licencia bola zrušená dňom 25. júla 2016. Napriek skutočnosti, že povolenie č. 2005/102713 zo dňa 20. mája 2005, vydané Nitrianskym samosprávnym krajom, ktorým jej bolo povolené poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení v odboroch pediatria a dorastové lekárstvo bolo dňom 31. decembra 2006 zrušené, MUDr. Š. T. mala na účely sociálneho poistenia právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby aj po 31. decembri 2006, pretože mala naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (licencia typu A). Podľa údajov poskytnutých Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky (od 1. januára 2012 Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky) jej príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2005 (987 267,00 Sk!) presiahli zákonom ustanovenú sumu 82 8000,010 Sk. Príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2006 (1 031 912,00 Sk) tiež presiahli zákonom ustanovenú sumu 91 200,00 Sk a zhodne aj príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2007 (291 206,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 97 200,- Sk. Žalobkyňa nepodala daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2008. Žalobkyňa tak bola aj po 31. decembri 2006 povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnnou osobou, pretože splnila zákonom ustanovené podmienky pre vznik a trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, t.j. mala právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a zároveň dosiahla potrebnú zákonom ustanovenú hranicu príjmu za roky 2005 až 2007. Keďže za rok 2008 príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti nemala v zmysle § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 555/2007 Z.z. jej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniklo až 30. júna 2009 a nie dňa 31. decembra 2006.

78. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší správny súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

79. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vec prejednať v medziach podanej žaloby, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu vo svetle kasačným súdom konštatovaných záverov a vo veci znovu rozhodnúť.

80. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

81. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.